

Mártonffy Attila

Sok veszély leselkedik a gyerekekre a kibertérben

A szakemberek figyelmeztetnek: az internetről semmit sem lehet törölni

A mai gyerekek már egy virtuális hálóval átszótt világba születnek bele, ahol a technológia áthat mindent, amit csinálnak. A digitális köldökszínórt az internet jelenti, nekik ez már természetes közeg, elválaszthatatlan létforma, amit sokszor jobban értenek a korábbi generációknál, és ez a szülőknek aggodalomra ad okot.

A Kaspersky Lab kibervédelmi cég friss kutatása szerint jelenleg több kommunikációs készülék található egy otthonban, mint ember és háziállat. Ezek az eszközök egyre fontosabb szerepet töltenek be az életünkben, mivel számos tevékenységre használjuk: szörfözünk az interneten, vásárolunk és videókat osztunk meg. Ez az óriási online összekapcsolódás azonban rengeteg veszélyt rejt magában, különösen a gyermekekre. Az Eltűnt és Kizsákmányolt Gyerekek Nemzetközi Központjának online kutatása, a NetSmart szerint a gyerekek többet lógnak a neten, mint valaha: a 12–17 éves fiatalok 93 százaléka internetezik, közülük 75 százaléknak van mobiltelefonja, 73 százaléknak van Facebook-fiókjá, s ebből minden második gyerek tölt fel magáról képeket.

Tudatosság kérdése

Parti Katalin, az Országos Kriminológiai Intézet főmunkatársa, a gyermekeket érintő internetes veszélyek hazai specialistája szerint a gyerekek már egészen kis koruktól képesek értelmezni a tartalmakat – a károsakat is.



Fotó: 123RF

A gyermekek már egészen kis koruktól képesek értelmezni a tartalmakat

Ugyanakkor később számukra nem ezek a káros tartalmak a legkockázatosabbak, hanem az a legkínosabb, ha olyasmit tesznek (vagy nem tesznek) a neten, ami kizárhatja őket a kortárs közösségből. Ily módon ez a korosztály akaratlanul is kitéheti családtagjait az online kockázatoknak, például véletlenül a közös számítógépen vagy hálózaton belül olyan rosszindulatú programokat tölthetnek le, amelyek a bűnözőknek hozzáférést biztosítanak szüleik bankszámlájához vagy más privát információkhoz.

A gyermekek internetes védelme elsősorban és mindenekelőtt tudatosság kérdése. A számítógépes biztonsági szoftverek segíthetnek megvédeni őket bizonyos fenyegetések ellen, de a legfontosabb biztonsági intézkedés a gyermekekkel való kommunikáció. Ha egy gyermek bajba kerül, ne legyen kellemetlen ezt beismerni és segítséget kérni, a problémákat közösen kell megoldani – hangsúlyozza **Parti Katalin**.

Zaklatók és ragadozók

A gyerekekre leselkedő első számú veszélyt az internetes zaklatás jelenti. Az Internetsafety101.org szerint a közösségi médiában jelen lévő tizenévesek 90 százaléka figyelmen kívül hagyta a megfélemlítést, aminek szemtanúja volt. Pedig minden harmadik gyerek internetes zaklatás áldozata. – A különböző közösségi médiaoldalak és internetes játékok a mai virtuális játszóterek. Ez az, ahol sok internetes zaklatás zajlik.

Például:

- A gyerekek **gúnyolnak valakit** a közösségi médiában vagy az online játékokban. Gyakorlatilag nem kell különösebb indok a kiközösítéshez, zaklatáshoz, elég lehet bármi, ami eltér a normától – mutat rá a kriminológiai intézet szakértője.
- **A szexuális és más „ragadozók”** a gyerekeket követhetik az interneten, kihasználva ártatlanságukat, visszaélve a bizalmukkal, míg végül nagyon veszélyes személyes találkozásokra csábítják őket. Ezek a vadászok olyan online felületeken jelennek meg, amelyeket gyakran használnak a gyerekek. A legjobb védelem az, ha elbeszélgetünk a gyermekekkel arról, hogy mi történik az életükben, mit jelent a bizalommal való visszaélés.
- További veszélyforrás, hogy a gyerekek még nem érzékelik, nem értik a társadalmi határokat. Küldhetnek közösségi platformokon olyan **személyes adatokat**, amelyeknek nem szabad nyilvánosan szerepelniük, mert könnyen visszaélhetnek vele, vagy akár zsarolás áldozataivá válhatnak. Ez lehet bármi a kínos képektől a saját laccím megadásáig. A személyes adatok kiszivárgását ma már a tudatos nevelés a szoftveres védelem együttese akadályozhatja meg.

Van olyan szolgáltatás, amely figyelmeztetést küld a szülőknek, ha gyermekének posztjai nyilvánosak, ezután, nem kerül semmibe figyelmeztetni őket, hogy mindenki látja a bejegyzéseit – mondja **Dragan Martinovic**, a **Kaspersky Lab** régiós igazgatója.

Az adathalász e-mailek és szövegek is bármikor felbukkanhatnak. A számítógépes bűnözők, akik készítik őket, folyamatosan figyelik a gyermekek által kedvelt webhelyeket, és olyan információkat gyűjtnek össze, mint például az e-mail-címeik és a barátaik nevét, amelyeket csalásuk során használhatnak. Éppen ezért meg kell tanítani a gyerekeket, hogy kerüljék az idegentől származó e-maileket vagy szövegeket.

A csábítás trükkje

Vannak olyan számítógépes szoftverek, amelyek az áldozat **engedélye nélkül települnek**, és kárt okoznak a számítógépen. Ez magában foglalja a számítógép személyes adatainak ellopását vagy az olyan rosszindulatú program használatát, amely átveszi az irányítást a gép fölött.

A kiberbűnözők gyakran becsapják az embereket a letöltéshez. Az adathalászat is ilyen trükk, de vannak olyanok is, amelyek különösen csábítóan hangzanak gyerekek esetében, például ráveszik az áldozatokat egy nem létező játék letöltésére.

Az ilyen károkozók kiszűréséhez nem kell informatikus a családban, erre jók a víruskereső szoftverek és az ehhez kapcsolódó védelmi megoldások. Vannak olyan szülői felügyelet programok is, amelyekkel korlátozható a gyerekek számítógép/internet használata, például kiszűrjük a nem megfelelő tartalmakat vagy ellenőrizzük a gyerekek internetes szokásait, a leginkább felkeresett oldalakat.

Végül ne feledjük, hogy az internetről semmit sem lehet törölni. Bármit, amit a gyermek online tesz, szinte lehetetlen később eltávolítani. A tinédzserek rendszerint nem foglalkoznak azzal, hogy a leendő főnök vagy házastárs hogyan reagálhat a „vicces” képekre vagy más privát tartalmakra, amelyeket a közösségimédia-profiljaikon vagy más webhelyeken közzétesznek, ezért fontos az elővigyázatosság.